

FAKTAARK

Internkontroll på Svalbard for forurensning, avfall og produkter

Krav til internkontroll på Svalbard er regulert i kapittel 11 i forskrift om forurensning og avfall på Svalbard. I forskriften¹ er det krav til at den som er ansvarlig for offentlig eller privat virksomhet på Svalbard skal sørge for at internkontroll innføres og utøves. Alle virksomheter skal drive internkontroll.

Internkontrollen skal ivareta

- krav om forurensning og avfall gitt i og i medhold av svalbardmiljøloven, inkludert i forskrift om forurensning og avfall på Svalbard og i tillatelser
- krav om produkter som kan medføre miljøforstyrrelser på Svalbard som er gitt i eller i medhold av produktkontrollloven.

Plikten til internkontroll gjelder også virksomheter som ikke har ansatte.

Hva er internkontroll?

Internkontroll er å ha oversikt over, og sikre at virksomheten din oppfyller, alle kravene som stilles til den.

Internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres, sikres og vedlikeholdes i samsvar med krav etter svalbardmiljøloven og produktkontrollloven.

Målet med internkontrollen er å jobbe systematisk med å forebygge forurensning, ulovlig avfallshåndtering og forsøpling, og miljøskader fra produkter. I praksis betyr dette at du skal gjennom en kontinuerlig kartlegging av risiko og tiltak for å redusere denne. Det er leders ansvar at internkontrollen blir fulgt, og det er ansattes ansvar å medvirke.

Plikten til å ha internkontroll innebærer dermed at virksomheten må etablere et system for å sikre at krav og regler som gjelder for virksomheten blir overholdt.

For å drive internkontroll, må du derfor

- vite hvilke krav som stilles til virksomheten
- organisere virksomheten for å oppfylle kravene
- sørge for at alle vet hva de skal gjøre
- dokumentere hva som blir gjort.

Når disse tingene er på plass, kan du begynne å kontrollere at organiseringen virker som den skal.

Virksomheten skal ha oversikt over hvilke krav som til enhver tid gjelder for virksomheten, vurdere hvilke forhold ved virksomheten som kan medføre at kravene ikke overholdes og etablere rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge brudd på kravene. Internkontrollen må skreddersys hver enkelt virksomhet, både når det gjelder omfang og design. Det er altså ikke tilstrekkelig å innhente et generelt internkontrollsystem fra en konsulent.

Virksomheten må jobbe systematisk og jevnlig med internkontrollen. Dette er ikke en engangsoppgave. Internkontrollen skal vise at virksomheten har oversikt, kunnskap og et bevisst forhold til risiko og rutiner.

Hvordan lykkes man med internkontroll?²

Internkontrollen skal være tilpasset virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Den skal ha et omfang som er nødvendig for å etterleve kravene til forurensning og avfall og til produkter. Dette betyr at det vil variere hvor omfattende interkontrollen må være. Det vil for eksempel kreves mindre av internkontrollsystemet til et firma som driver hundekjøring eller utleie av snøskutere enn til en gruvevirksomhet.

¹ Forskrift om forurensning og avfall på Svalbard § 11-1

² Forskrift om forurensning og avfall på Svalbard § 11-2

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:

1. **Sørge for at svalbardmiljøloven og produktkontrollloven, forskrifter gitt i medhold av disse og eventuelle tillatelser og pålegg som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten.**
2. **Sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig og oppdatert kunnskap om og ferdigheter i virksomhetens arbeid med internkontroll. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

Dette betyr at virksomheten må:

- ⇒ Vurdere behovet for kompetanse og kvalifikasjon for de aktiviteten som foregår i virksomheten
- ⇒ Ha oversikt over de ansattes kompetanse
- ⇒ Ha rutiner som sikrer at arbeidstakerne til enhver tid er kvalifiserte for oppgavene de skal utføre
- ⇒ Sørge for at de ansatte har tilstrekkelig og oppdaterte kunnskaper om og ferdigheter i virksomhetens arbeid med internkontroll.

3. **Fastsette mål for virksomhetens miljøpåvirkning. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

Å fastsette mål for virksomhetens miljøpåvirkning betyr at virksomheten må kartlegge hvordan den påvirker miljøet og fastsette ett eller flere mål som skal bidra til å redusere denne påvirkningen. Det kan for eksempel være å begrense utslippet av utvalgte utslippskomponenter, å redusere mengden avfall som legges på deponi eller mer miljøvennlig transport. Målene må som minimum oppfylle krav i lov, forskrift eller tillatelse.

4. **Ha oversikt over virksomhetens organisasjon, inkludert hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med etterlevelse av kravene til forurensning og avfall og til produkter. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

Eksempler på dokumentasjon som kan oppfylle plikten kan være organisasjonskart, stillingsbeskrivelser eller skriftlige prosedyrer.

5. **Kartlegge farer og problemer, og på denne bakgrunn vurdere risiko, og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

Det skal gjennomføres konkrete risikovurderinger for virksomheten. Det betyr at virksomheten skal kartlegge hvilke fare- og problemsituasjoner (f.eks. hendelser og ulykker) som kan oppstå i virksomheten, og vurdere hvor sannsynlig det er at de kan inntreffe og hva som kan bli konsekvensene dersom de inntreffer.

Virksomheten må, på grunnlag av risikovurderingen, ta stilling til om risikoen er akseptabel. Hvis risikoen er uakseptabelt høy, må virksomheten utarbeide planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Mer informasjon om risikovurderinger kommer.

6. **Iverksette rutiner for å oppdage, rette og forebygge overtredelser av krav om forurensning og avfall fastsatt i og i medhold av svalbardmiljøloven og produkter fastsatt i og i medhold av produktkontrollloven. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

Dette er rutiner for behandling av avvik. Hensikten med rutinen er å etablere et system for å identifisere hendelser/tilstander som enten har medført eller kunne ha medført brudd på krav, kartlegge årsaken til hendelsene/tilstanden og iverksette tiltak for å hindre gjentagelse. Slike tiltak kan for eksempel være å utarbeide eller endre en instruks eller å endre på en fysisk innretning.

7. **Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Dette skal dokumenteres skriftlig.**

I dette ligger en plikt til å påse at internkontrollen vurderes kontinuerlig slik at mangler ved den kan fanges opp. Det skal med jevne mellomrom foretas en fullstendig gjennomgang av hele internkontrollsystemet. Dette betyr blant annet:

- ⇒ Vurdere om mål er nådd og sette nye mål
- ⇒ Gjennomgå handlingsplaner og oppdatere risikovurderinger
- ⇒ Sjekke at rutiner og instruksjoner er i samsvar med gjeldende regelverk og praksis
- ⇒ Kartlegge opplæringsbehov for kommende år og gjennomgå ansvarsfordelingen
- ⇒ Gå gjennom innrapporterte avvik eller drøfte hvorfor avvik ikke ble innrapportert

